DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)
den 30 april 2002 *

I mål C-400/00,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Tribunal Judicial da Comarca do Porto (Portugal), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Club-Tour, Viagens e Turismo SA

och

Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garrido,

ytterligare deltagare i rättegången:

Club Med Viagens L.da,

angående tolkningen av artikel 2.1 i rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (EGT L 158, s. 59; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 53),

* Rättegångsspråk: portugisiska.

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Macken samt domarna C. Gulmann (referent) och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: A. Tizzano,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Portugals regering, genom L. Fernandes och M. Telles Romão, båda i egenskap av ombud,

— Belgiens regering, genom A. Snoecx, i egenskap av ombud,

— Spaniens regering, genom R. Silva de Lapuerta, i egenskap av ombud,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och R. Loosli-Surrans, båda i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom H. Dossi, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. França, i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 17 januari 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Tribunal Judicial da Comarca do Porto har, genom beslut av den 31 oktober 2000 som inkom till domstolen den 3 november samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt två frågor om tolkningen av artikel 2.1 i rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (EGT L 158, s. 59, svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 53, nedan kallat direktivet).

2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan resebyrån Club-Tour, Viagens e Turismo SA (nedan kallad Club-Tour) och Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garrido beträffande betalning av priset för en turistresa.

Tillämpliga bestämmelser

3 Avsikten med direktivet är att inbördes närma medlemsstaternas lagar och andra författningar om resepaket som säljs eller bjuds ut till försäljning inom gemenskapens territorium.

4 I artikel 2.1 i direktivet föreskrivs följande:

"I detta direktiv avses med:

1) Resepaket: en i förväg ordnad kombination av minst två av följande komponenter som säljs eller bjuds ut till försäljning till ett totalpris, om tjänsten varar längre än ett dygn eller inkluderar övernattning:

a) Transport.

b) Inkvartering.

c) Andra turisttjänster som inte är direkt knutna till transport eller inkvartering och som utgör en väsentlig del av resepaketet.

Att olika delar i samma resepaket debiteras separat befriar inte arrangören eller återförsäljaren från skyldigheterna enligt detta direktiv."

5 I punkt j i bilagan till direktivet anges följande:

"Avtalet skall innehålla följande grundläggande villkor, om de är relevanta för det resepaket det gäller:

...

j) Speciella önskemål som konsumenten har meddelat arrangören eller återförsäljaren när han gjorde bokningen och som båda parter har godtagit."

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

6 Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garrido köpte hos Club-Tour en resa för 1 692 928 PTE, vilket inkluderade flygbiljetter och inkvartering för två veckors vistelse med helpension i semesterbyn Gregolimano (Grekland).

7 För denna resa köpte Club-Tour en vistelse av resebyrån Club Med Viagens L.[da] (nedan kallad Club Med). Det var således Club Med som ansvarade för

nödvändiga bokningar i semesterbyn Gregolimano avseende inkvartering, måltider och transfers, som utarbetade och gav ut programmet för vistelsen och som fastställde totalpriset för denna.

8 Redan vid ankomsten till denna semesterby kunde Alberto Carlos Lobos Gonçalves Garrido och hans familj konstatera att byn var invaderad av tusentals getingar. Detta hindrade dem, under hela vistelsen, från att fullt ut njuta av semestern. För övrigt kunde Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garridos omedelbara begäran om att han och hans familj skulle förflyttas till en annan by inte efterkommas av Club-Tour eftersom Club-Med, som Club-Tour i sin tur kontaktade, förklarade sig inte vara i stånd att i rätt tid tillhandahålla ett godtagbart alternativ.

9 Med hänsyn till vad som hade förevarit vägrade Alberto Carlos Lobos Gonçalves Garrido vid hemkomsten till Portugal att betala det med Club-Tour avtalade priset. Club-Tour väckte då talan vid Tribunal Judicial da Comarca do Porto och yrkade att Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garrido skulle förpliktas att betala det nämnda priset. Vid denna domstol ifrågasatte Club Med direktivets tillämplighet i förevarande fall och hävdade att den sålda resan inte omfattades av direktivets tillämpningsområde.

10 Tribunal Judicial da Comarca do Porto, som beaktade dels att direktivet syftar till att skydda turister i deras egenskap av konsumenter genom att ålägga arrangörer och återförsäljare ansvar för de skador som dessa turister kan förorsakas till följd av att avtalsförpliktelserna inte uppfylls på ett korrekt sätt, dels att den nationella rätten skall tolkas och tillämpas i överensstämmelse med direktivet, ställde följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Ingår sådana resor som anordnas av resebyråer på begäran och på initiativ av en konsument eller av en begränsad grupp konsumenter och i enlighet med deras önskemål i tillämpningsområdet för artikel 2.1 i paketresedirektivet,

när dessa resor bokas till ett totalpris som inkluderar transport och inkvartering i en turistanläggning och resorna varar längre än ett dygn eller inkluderar övernattning?

2) Skall uttrycket 'i förväg ordnad kombination' i nämnda bestämmelse tolkas så, att det avser den tidpunkt då resebyrån och kunden ingår avtalet?"

Den första tolkningsfrågan

11 Den hänskjutande domstolen har ställt den första tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida begreppet "resepaket" i artikel 2.1 i direktivet skall tolkas på så sätt att det innefattar resor som anordnas av resebyråer på begäran och i enlighet med en konsuments eller en begränsad grupp konsumenters önskemål.

12 I likhet med vad kommissionen och de regeringar som inkommit med yttranden till domstolen ansett, skall denna fråga besvaras jakande.

13 I själva verket innehåller direktivet, vilket särskilt har till syfte att skydda konsumenter som köper paketresor, i artikel 2.1 en definition enligt vilken det är tillräckligt, för att en tjänst skall kunna kvalificeras som "resepaket", dels att den kombination av turisttjänster som säljs av en resebyrå till totalpris omfattar två av de tre tjänster som anges i samma bestämmelse (nämligen transport, inkvartering och andra turisttjänster som inte är direkt knutna till transport eller inkvartering och som utgör en väsentlig del av resepaketet), dels att resan varar längre än ett dygn eller inkluderar övernattning.

14 Den nämnda definitionen innefattar inga komponenter som innebär att de resor som anordnas på begäran och i enlighet med en konsuments eller en begränsad grupp konsumenters önskemål inte kan anses som paketresor i direktivets mening.

15 Denna tolkning styrks av punkt j i bilagan till direktivet, i vilken föreskrivs att bland de grundläggande villkor som ett avtal som avses i direktivet skall innehålla återfinns de "[s]peciella önskemål som konsumenten har meddelat arrangören eller återförsäljaren när han gjorde bokningen och som båda parter har godtagit".

16 Under sådana förhållanden skall den första tolkningsfrågan besvaras så att begreppet "resepaket" i artikel 2.1 i direktivet skall tolkas på så sätt att det innefattar resor som anordnas av resebyråer på begäran och i enlighet med en konsuments eller en begränsad grupp konsumenters särskilda önskemål.

Den andra tolkningsfrågan

17 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida begreppet "i förväg ordnad kombination" i artikel 2.1 i direktivet skall tolkas på så sätt att det innefattar de kombinationer av turisttjänster som ordnas vid den tidpunkt då resebyrån och konsumenten ingår avtalet.

18 Med beaktande av det svar som de föreslagit beträffande den första tolkningsfrågan, har kommissionen och de regeringar som inkommit med yttranden till domstolen föreslagit att den andra frågan skall besvaras jakande.

19 I punkt 16 i denna dom har det fastslagits att begreppet "resepaket" i artikel 2.1 i direktivet skall tolkas på så sätt att det innefattar resor som anordnas av resebyråer i enlighet med konsumentens önskemål. Domstolen anser därför att begreppet "i förväg ordnad kombination", vilket utgör en av komponenterna i definitionen av nämnda "resepaket", med nödvändighet omfattar de fall då kombinationen av turisttjänsterna är ett resultat av de önskemål som denna konsument framfört fram till den tidpunkt då parterna kommer överens och ingår avtalet.

20 Den andra frågan skall således besvaras så att begreppet "i förväg ordnad kombination" i artikel 2.1 i direktivet skall tolkas på så sätt att det innefattar de kombinationer av turisttjänster som ordnas vid den tidpunkt då resebyrån och konsumenten ingår avtalet.

Rättegångskostnader

21 De kostnader som har förorsakats den portugisiska, den belgiska, den spanska, den franska och den österrikiska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 31 oktober 2000 har ställts av Tribunal Judicial da Comarca do Porto — följande dom:

1) **Begreppet "resepaket" i artikel 2.1 i rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang, skall tolkas på så sätt att det innefattar resor som anordnas av resebyråer på begäran och i enlighet med en konsuments eller en begränsad grupp konsumenters önskemål.**

2) **Begreppet "i förväg ordnad kombination" i artikel 2.1 i direktiv 90/314 skall tolkas på så sätt att det innefattar de kombinationer av turisttjänster som ordnas vid den tidpunkt då resebyrån och konsumenten ingår avtalet.**

Macken Gulmann Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 30 april 2002.

R. Grass

Justitiesekreterare

F. Macken

Ordförande på tredje avdelningen